

Entreprenörskapsforums initiala kommentarer på utkastet till överenskommelse mellan (S), (MP), (C) och (L).

Reformer för stärkt konkurrenskraft, entreprenörskap och högt välstånd

Svenskt välstånd, hade med stor sannolikhet, varit betydligt högre om vi på senare år hade förmått genomföra ekonomiska reformer i samma omfattning som skedde i samband med 1990-talskrisen. Om Sverige bedrivit en mer konkurrenskrafts- och entreprenörskapsorienterad politik under de gångna två årtiondena hade vi haft goda möjligheter att befinna oss betydligt högre upp i den s.k. välståndsligan.

Idag har Sverige ett omfattande uppdämt reformbehov, vilket förstärks av en snabbt föränderlig omvärld. Detta reformbehov sträcker sig brett från att arbetsmarknadens funktionssätt måste förbättras liksom näringslivets konkurrenskraft stärkas till att omställningar i förhållande till makrotrender som globalisering, teknikutveckling, migration, urbanisering och växande klimatpåverkan behöver hanteras. Delar av innehållet i [överenskommelsen](#) mellan partierna (S), (MP), (C) och (L) utgör välkomna reformförslag.

En förutsättning för att bemöta samhällsproblem och upprätthålla ett högt välstånd är ett systematiskt arbete med att stärka förutsättningarna för entreprenörskap och konkurrenskraft. Detta bör därför formuleras som vägledning för reformarbetet.

Faktum är att svensk arbetsmarknad – och inte minst att matchningen – fungerar dåligt gör att Sverige tappar i storleksordningen 250 miljarder kronor per år eller mer. Till detta kommer ett entreprenörskapsklimat som lämnar mycket i övrigt att önska och att allt för få företag väljer att växa och skala upp sin verksamhet. Resultatet är ett lägre välstånd än vad som hade varit fallet om Sverige hade förmått genomföra ekonomiska reformer i ett tidigare skede.

Vår uppfattning är därför att det under kommande mandatperiod finns ett betydande behov av att fokusera på frågor som rör den svenska konkurrenskraften och förutsättningarna för entreprenörskap. Detta kommer att kräva en lika ambitiös och genomgripande reformagenda som den som följde i kölvattnet av 1990-talskrisen. Fokus bör inriktas på den svenska ekonomins mikrofundament och incitamentsstrukturer. Det omfattar bl.a.:

- En politik för högre välstånd via bättre förutsättningar för entreprenörskap, konkurrenskraft och hållbar tillväxt.
- Att minska ineffektiviteten på arbetsmarknaden genom ökad flexibilitet, ökad rörlighet, minskade trösklar in på arbetsmarknaden och förbättrad kompetensförsörjning och matchning.
- Ett skattesystem som främjar välstånd, uthållig tillväxt och humankapitalutveckling och som baseras på transparens, likformighet och neutralitet.

Betydande befintligt kunskapsunderlag – Ekonomikommision 2019

De förslag till överenskommelse som (S), (MP), (C) och (L) enats om adresserar många av de problem Sverige har. Utifrån ett entreprenörskaps- och välbefinningsperspektiv innehåller överenskommelsen ett stort antal välkomna och nödvändiga reformförslag. Men avgörandet ligger naturligtvis i vilket innehåll förslagen ges, och i vilken utsträckning de faktiskt genomförs.

Överenskommelsen innebär att drygt 50 nya utredningar kommer att initieras, och sannolikt tillkommer ytterligare ett dussintal. Det finns således en överhängande risk att de angelägna reformområdena begravs i utredningar. Vår uppfattning är att det sedan länge finns ett betydande kunskapsunderlag kring vilka reformer som Sverige behöver genomföra om avsikten är att stärka konkurrenskraften och förutsättningarna för entreprenörskap.

På flera av överenskommelsens punkter finns det redan omfattande forsknings- och kunskapsunderlag som även innehåller tydliga policyrekommendationer. Flertalet av punkterna i överenskommelsen är vaga och det återstår att fylla dem med innehåll, befintlig ekonomisk forskning kan tjäna som vägledning. Även här kan forskningen och redan gjorda analyser ge tydlig vägledning om vilka åtgärder som behöver vidtas.

Vår uppfattning är att ett flertal reformområden inte behöver egna utredningar. Istället är det möjligt att skyndsamt tillsätta en ny kommission som likt Ekonomikommisionen (1993), under ledning av Assar Lindbeck, ges i uppdrag att komma med förslag på områden där vi idag har ett betydande kunskapsunderlag (t.ex. arbets- och bostadsmarknad, kompetensförsörjning och integration). Som jämförelse kan nämnas att Lindbecks Ekonomikommision fick fyra månader på sig, vilket resulterade i 113 reformförslag varav många realiserades. En sådan kommission skulle dels påskynda arbetet och undvika överflödiga utredningar, dels tillåta att frågor som skär över departement och utgiftsområden adresseras på ett ändamålsenligt sätt.

Nedan följer kommentarer utifrån Entreprenörskapsforums perspektiv, med läshänvisningar till den forskning som finns sammanställd inom ramen för anställda forskares publikationer. Bland de punkter som överenskommelsen omfattar har 25 st. bäring på konkurrenskraft och entreprenörskap varför vi väljer att kommentera dem. Därmed berörs punkterna: ##1-5, #9, ##12-21,##30-34 #38, ##40, 44, 46 och #61.

Överenskommelsen i urval med forskarkommentarer och läshänvisningar till befintliga publikationer

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 1:

Överenskommelsen om det finanspolitiska ramverket ska värnas.

Kommentar:

Det finanspolitiska ramverket har gagnat Sverige väl som framkom i den senaste krisen. Ramverket omfattar ett överskotts- eller balansmål för hela den offentliga sektorn över konjunkturcykeln, ett utgiftstak för staten samt ett krav på att kommuner och landsting ska ha balans i budgeten. Vissa förändringar har skett vad gäller balansmålet som sänktes från två till en procent 2007 och från 2019 sänkts ytterligare till 0,33 procent. Likaså har ett skuldankare införts som finner att den offentliga bruttoskulden bör uppgå till 35 procent av BNP på medellång sikt. Givet de betydande investeringar som krävs inom t.ex. infrastrukturområdet bör enligt vår mening införandet av en drifts- respektive kapitalbudget övervägas, vilka förutsätter ett motsvarande strikt men reviderat ramverk med begärade begränsningar. Finanspolitiska rådets oberoende granskningsfunktion bör säkerställas och stärkas. Vidare är det osannolikt att alla överenskomna punkter är statsfinansiellt neutrala vid genomförandet även om de på sikt är bra för Sverige. Långsiktiga nödvändiga institutionella reformer måste genomföras oaktat deras kortsiktiga statsfinansiella effekt.

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 2:

Beredskap för konjunktursvängning ska finnas för att trygga jobb, välfärd och statsfinanser. Förstärk det statliga stödet för korttidsarbete. (Utredning tillsatt. Dir. 2018:5).

Kommentar:

Vi anser att korttidsarbete kopplat till kompetensutveckling och validering under en begränsad tid bör kunna bidra till att underlätta tillfälliga konjunktursvackor. Detta bör vara en del i ett mer omfattande system för livslångt lärande där universitets och högskolornas roll omdefinieras. Finansiering bör i det senare fallet delas mellan individ, företag och staten samt kombineras med incitament för individuellt sparande (t.ex. kompetenskonton). Utformningen av incitamenten är av central betydelse för att säkerställa resurseffektivitet, se vidare punkt 14. En modell för livslångt lärande och livstidsinkomstperspektiv bör genomsyra arbetet.

Braunerhjelm, P., 2016, [Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet](#), del 1, SOU (2016:72), Regeringskansliet.
Eklund, J. E. och Pettersson, L. (2017), *Högskola i otakt*, Dialogos.

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 3:

Bättre villkor för företagande och entreprenörer. Beskattningen av företag, i synnerhet växande små och medelstora företag, blir mer gynnsam. Arbetsgivaravgifter sänks. Förbättrade regler för personaloptioner och borttagen extraskatt på generationsskiften genomförs. RUT-avdraget breddas till fler tjänster. (Utredning om äldre-RUT under 2019). 3:12-reglerna förenklas (utredning 2019-2020. Ny lagstiftning från 2022) och kravet på aktiekapitalet sänks till 25 000 kronor (Ds våren 2019. Ny lagstiftning från 1 januari 2020).

Kommentar:

Bättre villkor för företagande och entreprenörskap är centralt för Sveriges långsiktiga konkurrenskraft och för vår förmåga att bibehålla ett högt välbefinnande. Det måste finnas en rimlig balans mellan risk och förväntad avkastning, särskilt när det handlar om innovativt företagande med potentiellt stora positiva samhällseffekter men också med betydande osäkerhet. En viktig slutsats från ekonomisk analys är att förutsättningarna för entreprenörskap inte låter sig avgränsas inom ramen för en reform eller ett politikområde. Ingen enstaka reform åstadkommer ett gott företagsklimat, det kräver ett brett anslag där bl.a. skatte-, arbetsmarknads- och utbildningspolitik medvetet reformeras och utformas i syfte att stärka konkurrenskraft och entreprenörskap. Nyare forskning visar t.ex. att rörlighet på arbetsmarknaden är viktigt för innovationsverksamheten. Se bl.a. följande:

Braunerhjelm, P., red. (2011), [Swedish Economic Forum Report 2011 - Ett innovationspolitiskt ramverk – ett steg vidare](#), Entreprenörskapsforum, Stockholm.

Braunerhjelm, P., Eklund, K. och Henrekson, M., 2012, [Ett ramverk för innovationspolitiken. Hur göra Sverige mer entreprenöriellt?](#),

Samhällsförlaget, Stockholm.

Braunerhjelm, P., 2016, [Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet, del 1](#), SOU (2016:72), Regeringskansliet.

Braunerhjelm, P., Ding D. och Thulin, P., 2017, [Labour Mobility, Knowledge Flows and Innovation](#), WP, Entreprenörskapsforum.

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 4:

En omfattande skattereform genomförs. Reformen ska öka sysselsättningen och antalet arbetade timmar med sänkt skatt på jobb och företagande, bidra till att klimat- och miljömål nås, stärka Sveriges konkurrenskraft, utjämna dagens växande ekonomiska klyftor, sänka marginalsikten och uppnå att färre betalar statlig inkomstskatt, förenkla genom att begränsa undantag, minska hushållens skuldsättning och bidra till att förbättra bostadsmarknadens funktionssätt, öka finanssektorns skatteandel och långsiktigt trygga välfärden.

Kommentar:

Punkt 4 bör hanteras i samband med punkt 3. Övergripande är det önskvärt att ett mer transparent och plattare skattesystem införs utan den myriad av tillägg och undantag som införts sedan skattereformen 1990/91. Likaså måste ett antal skatter – inte enbart bolagsbeskattningen – ses i ett internationellt konkurrensperspektiv. Sänkta skatter som motverkar entreprenörskap och tillväxt kan kompenseras med en enhetlig moms, fastighetsskatt och en grön skatteväxling (se punkt 5).

Se följande samt publikationer hänvisade till ovan:

Braunerhjelm, P., Eklund, J. E., Henreksson, M., Kreicbergs, J. och Malm, A., (2017), [Skatterna och entreprenörskapet – Företagsbyggande, optioner och tillväxt](#), Entreprenörskapsforum.

Malm, A., (red) [Företagsskattekommittén och entreprenörskapet – En kommentar till företagsskattekommitténs arbete med utgångspunkt i effekterna på entreprenörskapet i Sverige](#), Entreprenörskapsforum.

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 5:

Sänkt skatt på arbete och grön skatteväxling. Värnsikten tas bort 1 januari 2020. Miljöskatternas andel av skatteinkomsterna ska öka. En kraftfull grön skatteväxling ska genomföras med höjda miljöskatter som växlas mot sänkt skatt på jobb och företagande.

Kommentar:

Avskaffandet av värnsikten kommer med stor sannolikhet vara självfinansierade på sikt. Sverige har OECDs lägsta utbildningspremie redan före skatt. Värnsikten bidrar därför till att göra högre utbildning synnerligen olönsamt för individen. Avskaffandet, kan vi förvänta oss, resulterar dels i ökat arbetskraftsutbud, dels förbättrad kompetensförsörjning. För miljöskatterna se punkterna 30-34 och 38 nedan.

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 9:

Den enskildas valfrihet är en central del av den svenska välfärdsmodellen. Därför behövs en mångfald av aktörer och goda villkor för enskilt drivna verksamheter inom välfärden som underlättar den enskildes aktiva val. Regeringen kommer inte att driva eller arbeta vidare med förslag om vinstförbud eller andra förslag med syftet att införa vinstbegränsningar för privata aktörer i välfärden. Höga kvalitetskrav ska vara styrande. Detta kommer att uttryckas i vårandringsbudgeten 2019. Förslag kommer läggas för att säkerställa att alla aktörer inom välfärden oavsett driftform har likvärdiga villkor.

Kommentar:

Ifrågasättandet av vinstdrivande verksamhet har varit olyckligt och medfört negativa konsekvenser för entreprenörskapet. Debatten om vinstförbud i de s.k. välfärdssektorerna resulterade i minskat entreprenörskap bland framförallt kvinnor. Vinstmotivet är en naturlig drivkraft för entreprenörskap och innovation och det är därmed skadligt att begränsa vinsterna via lagstiftning. Undersökningar visar även att svenska befolkningen är felinformerad om vinsternas omfattning och betydelse.

Den övergripande policyrekommendationen är att fokus bör läggas på att ställa likvärdiga kvalitetskrav på alla aktörer, såväl privata som offentliga.

Se följande rapporter:

Eklund, J. E. (red.), (2015), [Vinster, välfärd och entreprenörskap](#), Swedish Economic Forum Report 2015,

Entreprenörskapsforum.

Braunerhjelm, P. & Eklund, J. E., (2017), [Vinster och valfrihet i välfärden](#), Policysammanfattning

Entreprenörskapsforum.

Braunerhjelm, P., (Red), (2015), Entreprenörskapet i Sverige, Global Entrepreneurship Monitor, Nationell Rapport, Entreprenörskapsforum.

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 12:

Regeringens strategiska samverkansprogram med näringslivet ska byggas vidare. Det nationella innovationsrådet under ledning av statsministern (och med deltagande av berörda statsråd) fortsätter sitt arbete.

Kommentar:

Samverkansprogram i all ära, det spelar en viktig roll men måste kompletteras med tydliga incitamentsstrukturer för att ett riskfyllt och innovativt företagande ska bli verklighet. En viktig insikt från den ekonomiska forskningen är att ramvillkoren är viktigare än aktiva och riktade näringspolitiska insatser. För att den aktiva näringspolitiken ska bli verkningsfull är det nödvändigt med systematiska och oberoende konsekvensanalyser och effektutvärderingar som sedan ligger till grund för prioriteringar inom främjarsystemet. För fler rekommendationer för hur Sverige ska bli mer entreprenöriellt, få ett starkt innovationsklimat och bli mer konkurrenskraftigt refereras till de rapporter som nämnts ovan. Se också följande rapporter:

Braunerhjelm, P., (2016), [Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet, del 1](#), SOU (2016:72), Regeringskansliet.

Eklund, J. E., och Thulin, P., (2017), [Svensk konkurrenskraft – Har vi problem med den ekonomiska förnyelseförmågan?](#) Swedish Economic Forum Report 2017,

Andersson, M. och Eklund, J. E. (red.) (2018), [Navigera under osäkerhet – Entreprenörskap, innovationer och experimentell policy](#), Entreprenörskapsforum.

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 13:

En exportsatsning för fler jobb i hela landet genomförs. Den befintliga exportstrategin utvecklas med fokus på hållbarhet, ekonomiskt, socialt och ekologiskt.

Kommentar:

Svenska företag uppvisar uppskalningsproblem. En del av denna problematik härrör från det faktum att den svenska hemmamarknaden är liten. Export är därför en viktig förutsättning för svenska företag och deras möjligheter att skala upp. Hur denna exportsatsning utformas och vilka insatser som krävs bör dock noggrant övervägas samt utvärderas. Kritiskt viktigt är att denna typ av näringspolitiska satsningar underkastas uppföljning och effektutvärderingar.

Se följande rapporter:

Braunerhjelm, P. och Halldin, T., (2019) [“Born Globals. Presence, performance and prospects”](#), International Business Review, 28, 60-73.

Andersson, M. och Eklund, J. E. (red.) (2018), [Navigera under osäkerhet – Entreprenörskap, innovationer och experimentell policy](#), Entreprenörskapsforum.

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 14:

Möjligheterna till omställning förstärks och arbetsgivarnas behov av arbetskraft med rätt utbildning förbättras. Kunskapslyftet byggs ut, inklusive högskola, yrkeshögskola, vuxenutbildning och yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning. Möjligheten att vidareutbilda sig eller omskola sig högre upp i åldrarna utökas. Ge mer generösa villkor för detta inom studiemedelssystemet. (Senast från BP21) Utvecklingstid i upp till ett år införs (från BP20) för att möjliggöra kompetensutveckling hos den enskilde.

Kommentar:

Matchningsproblemen har tilltagit under flera årtionden. Detta tar sig uttryck i att svenska företag har fått det allt svårare att rekrytera den kompetens de behöver. I sin tur har det resulterat i betydande ekonomiska förluster och förlorad konkurrenskraft.

Svensk högre utbildning är i alltför liten utsträckning driven av arbetsmarknadens behov och det finns i dag en felutbildningsproblematik. Därmed är risken att satsningar på "livslångt lärande" och ökade möjligheter att studera senare i livet blir ett sätt att korrigera dessa problem istället för att åtgärda grundproblematiken: Kvalitetsproblem kombinerat med obefintliga incitament för individer och lärosäten att beakta arbetsmarknadens behov. För att åtgärda dessa problem är det nödvändigt att stärka såväl individens som lärosätenas incitament att beakta arbetsmarknadens kompetensbehov. Se även punkterna #5 och #18.

Se följande:

Eklund, J. E. och Pettersson, L. (2017), Högskola i otakt, Dialogos.

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 15:

Fler ska kunna bli företagare. Genomför en kraftig förenkling av beskattning och regelverk för mikroföretagande (Utredning under 2019-2020 och förändringar från 2021) och sänkt aktiekapital till 25 000 kronor (Ds våren 2019. Ny lagstiftning från 1 januari 2020).

Kommentar:

Sänkningen av minsta aktiekapital kommer underlätta för låginkomsttagare att starta bolag, men det kommer med största sannolikhet ha begränsad effekt på det tillväxtorienterade entreprenörskapet.

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 16:

En gynnsam beskattning för växande företag. Uttaget av arbetsgivaravgift sänks. Taket i RUT ska tredubblas. RUT-avdraget ska utvidgas till tvätt, flytt-, hämt- och trygghetstjänster. (Utredning under 2019, införs i BP21). Ett äldre-RUT ska utredas. (Tillsätts 2019) Den extra beskattningen vid generationsväxling, jämfört med om företaget säljs till någon utomstående, ska tas bort. Även beskattningen av personloptioner ska reformeras genom att bland annat utvidga storleken och personkretsen så att svenska regler är konkurrenskraftiga i ett internationellt perspektiv. En utredning med syftet att förenkla 3:12 ska genomföras (Utredning 2019-2021. Ny lagstiftning från 2022).

Kommentar:

Både punkt 15 och 16 innehåller angelägna reformer. De tangerar punkt 3 och läsaren hänvisas till kommentarer och läsrekommendationerna där. Vad gäller behovet av regelförenkling på skatteområdet och entreprenörskap hänvisas till:

Braunerhjelm, P. och Eklund, J., 2014 "[Taxes, Tax Administrative Burdens and New Firm Formation](#)", *Kyklos*, 67, 1-11.
Braunerhjelm, P., Eklund, J. och Thulin, P., 2019, "[Taxes, the tax administrative burden and the entrepreneurial life cycle](#)", *Small Business Economics*, kommande.

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 17:

Tiden att etablera sig på arbetsmarknaden kortas. Vägen in på arbetsmarknaden förstärks genom att fler får chansen till ett jobb utan utbildningskrav. Detta sker genom ett införande av etableringsjobb med lägre lön för nyanlända och långtidsarbetslösa (i enlighet med parternas förslag). Dessa ska utvidgas till företag utan kollektivavtal och till bemanningsföretag på ett sätt som gör att fördelarna i etableringsjobben inte går förlorade (Förändringar genomförs med ambitionen att vara på plats 1 juli 2020). Kraven på kollektivavtal för nystartsjobb tas bort (Genomförs våren 2019). Ett ingångsavgift, det vill säga borttagna arbetsgivaravgifter de första två åren, införs för ungdomar utan gymnasieutbildning och för nyanlända (genomförs i BP20)

Kommentar:

Det är osannolikt att utbildningsåtgärder och arbetsmarknadsåtgärder kan lösa utanförskapet på svensk arbetsmarknad. Det är sannolikt nödvändigt med minskade trösklar på arbetsmarknaden genom lägre lönekostnader och reformerad arbetsrätt. Avskaffandet av turordningsreglerna och minskad skatt på arbete är två åtgärder som sannolikt skulle korta etableringstiden. Se punkt 20.

Se följande:

Eklund, J. E., (red.) (2016), [Immigration, ekonomisk integration och entreprenörskap](#), Swedish Economics Forum Report 2016, Entreprenörskapsforum.

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 18:

Arbetsförmedlingen reformeras i grunden. Staten har genom Arbetsförmedlingen myndighetsansvaret för arbetsmarknadspolitiken, men ett nytt system baserat på LOV ska utvecklas där fristående aktörer matchar och rustar arbetssökande för de lediga jobben. Arbetsförmedlingen kommer att finnas kvar som statlig myndighet, men vara fokuserad på myndighetsansvar i form av kontroll av arbetssökande och av fristående aktörer, arbetsmarknadspolitisk bedömning, digital infrastruktur och statistik och analys. Ersättningen till aktörerna ska i huvudsak utgå från hur väl de lyckas med att få individer i varaktig sysselsättning, givet behoven hos den arbetslösa. För att säkerställa kvaliteten ska antalet fristående aktörer begränsas, genom att de ska kontrolleras, rangordnas och certifieras och möjligheterna att välja bort besvärliga fall förhindras. Insatser för personer med funktionsnedsättning berörs ej av denna omläggning. Arbetsmarknadsutbildningar som brister i effektivitet bör avvecklas, medan de som fyller en strategisk funktion på arbetsmarknaden ska finnas kvar. Nystartsjobb ska finnas kvar. Extratjänster och introduktionsjobb ska riktas mot de längst från arbetsmarknaden och ha samhällsekonomiskt rimliga volymer. Krav ska ställas på ett fungerande samråd mellan Arbetsförmedlingen och parterna så att dessa arbetsplatsförlagda insatser förbättrar förutsättningarna till varaktig etablering på arbetsmarknaden (Förändringen av Arbetsförmedlingen ska vara fullt genomförd under 2021).

Kommentar:

Att reformera Arbetsförmedlingen är nödvändigt. De problem vi observerar på svensk arbetsmarknad är framförallt strukturella medan friktions- eller sökproblem är mindre bekymmersamma. Arbetsförmedlingens traditionella uppgift i form av att matcha arbetssökande mot lediga tjänster genom att förmedla vakanta tjänster är med andra ord inte det centrala. De strukturella problemen beror istället på en kombination av alltför höga trösklar in på arbetsmarknaden kombinerat med brist på kvalificerad arbetskraft samt en låg andel enkla arbeten. Att fokusera Arbetsförmedlingen på sin myndighetsroll är således motiverat. Att begränsa antalet aktörer är överflödigt och möjligen kontraproduktivt om ersättning sker baserat på resultat.

Se följande:

Braunerhjelm, P. och Eklund, J. E., (2014), [En fungerande arbetsmarknad – nyckel till innovation och kunskapsdriven tillväxt](#), Swedish Economic Forum Report 2014, Entreprenörskapsforum.

Eklund, J. E. och Pettersson, L. (2017), Högskola i otakt, Dialogos.

Eklund, J. E., (red.) (2016), [Immigration, ekonomisk integration och entreprenörskap](#), Swedish Economics Forum Report 2016, Entreprenörskapsforum.

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 19:

Arbetslinjen värnas. Arbetslöshetsförsäkringen ska reformeras i linje med en flexicuritymodell och öppnas för fler som arbetat, baseras på inkomster och trappas ned samt fasas ut i takt med arbetslöshetens längd (Ds våren eller hösten 2020. Förändringar i BP22.)

Kommentar:

Reformer inspirerade av Danmarks flexicuritymodell alternativt de tyska s.k. Hartz-reformerna är önskvärda. Se punkt 20.

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 20:

Arbetsrätten moderniseras och anpassas efter dagens arbetsmarknad samtidigt som en grundläggande balans mellan arbetsmarknadens parter upprätthålls. Arbetsrätten ska ge företagen flexibilitet och skydda den enskilde arbetstagaren mot godtyckliga uppsägningar.

Lagen om anställningsskydd ska ändras genom tydligt utökade undantag från turordningsreglerna. Utredningen som får i uppdrag att utarbeta denna lagändring ska vidare lägga förslag som, särskilt för mindre företag, innebär lägre kostnader vid uppsägningar, samtidigt som rättssäkerhet och skydd mot godtycke upprätthålls.

Utredningen ska föreslå hur arbetsgivarens ansvar för kompetensutveckling och den anställdes omställningsförmåga stärks. Utredningen ska också arbeta med förslag som skapar en bättre balans i anställningsskydden för personal med olika anställningsvillkor. Utredningen ska i dessa frågor och generellt särskilt beakta de små och medelstora företagens behov av flexibilitet och ska, utöver kontakter med arbetsmarknadens parter, ha kontakt med dessa företags organisationer. Om parterna når en överenskommelse om hur LAS ska reformeras på ett sätt som ger ökad flexibilitet ska regeringen istället lägga förslag i linje med parternas överenskommelse. I annat fall genomförs utredningens förslag. (Utredningen tillsätts april 2019. Förändringarna i LAS ska genomföras 2021).

Kommentar:

Svensk arbetsmarknad fungerar dåligt. En modernisering av LAS och ett avskaffande av turordningsreglerna är därför önskvärdt och skulle med stor sannolikhet underlätta arbetsmarknadsinträdet för individer som står utanför arbetsmarknaden samt resultera i bättre produktivitet utveckling genom bättre matchning av individer i arbete och ökad rörlighet.

Se följande:

Bornhäll, A. och Daunfeldt, S-O., (2018), [Det svensk anställningsskyddet – vilka sysselsättningseffekter ger undantagsreglerna?](#), Entreprenörskapsforum.

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 21:

Problemet med kompetensutvisningar måste lösas. Ett särskilt visum för högkvalificerade som vill söka jobb eller starta företag ska införas (Utredning 2019. Nya regler från 1 januari 2021). Dagens regler för arbetskraftsinvandring ska värnas.

Kommentar:

Utvisning av kvalificerad personal som efterfrågas och anställs av svenska företag är ekonomiskt oförnuftigt. Invandring av kvalificerad arbetskraft som går direkt in i anställning är ett sätt att åtgärda bristen på kompetent arbetskraft.

Kommentarer ##30-34 samt #38:

På miljö- och klimatområdena faller punkterna 30-34 och 38 närmast inom områden som Entreprenörskapsforum behandlat. Dessa behandlas kortfattat nedan efter punkt 38. Den allmänna avtalstexten stadgar att: **Sverige ska gå före på klimat- och miljöområdet och bli världens första fossilfria välfärdsland. Senast år 2045 ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären.**

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 30:

En aktiv klimatpolitik som värnar det klimatpolitiska ramverket. Utveckla och effektivisera klimatinvesteringsprogrammen. All relevant lagstiftning ses över så att det klimatpolitiska ramverket får genomslag (Utredning tillsätts under 2019). Miljömålsberedningen får i uppdrag att bereda frågan om mål för konsumtionsbaserade utsläpp.

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 31:

Fossilfria transporter. Fossilfri laddning och tankning ska möjliggöras genom att infrastrukturen byggs ut. Investera i produktion och distribution av biogas. Från år 2030 kommer det inte längre vara tillåtet att sälja nya bensin- och dieseldrivna bilar (Utredning tillsätts 2019. Kräver godkännande av EU-kommissionen. Ny lagstiftning beslutas under mandatperioden). Regeringen kommer att driva ett motsvarande förbud i hela den Europeiska unionen. Ett årtal ska utredas för när fossila bränslen ska vara helt utfasade (I samma utredning som innan). Reduktionsplikten ska vara utformad så att den bidrar till att nå det nationella målet om minskade växthusgasutsläpp från inrikes transporter med 70 procent år 2030. Vid en kontrollstation som genomförs 2019 ska successivt ökade kvotnivåer skärpas för tiden efter 2020.

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 32:

Minska flygets klimatpåverkan. Genomför en obligatorisk klimatdeklaration vid köp av flygresor (Uppdrag till Luftfartsverket våren 2019. Börjar gälla från 1 januari 2021). Sverige ska ta ledartröjan för att omförhandla de internationella avtal och konventioner som sätter stopp för en beskattning av fossilt flygbränsle. Krav på obligatorisk inblandning av förnybart bränsle ska införas (Utredning tillsatt Dir. 2018:10 Utredning om styrmedel för att främja användning av biobränsle för flyget.). Ett förslag om miljöstyrande start- och landningsavgifter ska tas fram (Tas i samma uppdrag till Luftfartsverket). En hög inblandning av hållbart förnybart bränsle ska ges ekonomiska incitament. När ett system för flygbränsleskatt finns på plats bör det ersätta dagens biljettskatt på flyget.

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 34:

Sverige ska driva på för en klimatlag på EU-nivå. EU:s regler för statsstöd och övriga stödsystem ska reformeras så att de bidrar till och inte motverkar ett fossilfritt samhälle och genomförandet av Parisavtalet.

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 35:

Ekonomiska styrmedel ska användas för att ställa om samhället i miljövänlig riktning. Skatt på farliga kemikalier i kläder och skor införs. Ett nytt avdrag för grön teknik ska införas. Klimatbonusar och -avgifter på personbilar förstärks och förenklas. (Samtliga från BP21). En skatt på förbränning av avfall införs. (Från BP 20). Ett investeringsstöd för testanläggningar av miljöteknik som medför minusutsläpp införs. Handlingsplan för åtgärder för kraftigt minskade utsläpp tas fram (Uppdrag till Naturvårdsverket våren 2019).

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 38:

Stärk utvecklingen av en resurseffektiv, cirkulär och biobaserad ekonomi. Genomför en bred översyn av regelverken för återvinning och hantering av avfall och restprodukter för att främja innovation och företagande i den cirkulära ekonomin. Ytterligare steg som gör det enklare för hushåll att återvinna och återbruka ska tas, bland annat genom att producentansvar för textilier införs. Möjliga framkomliga vägar för att kraftigt öka återbruk och återvinning av textilier ska prövas där branschen och ideella aktörer involveras. Krav på pant ska omfatta fler produkter, som exempelvis batterier, mobiltelefoner och annan elektronik. (Utredning tillsätts våren 2020. Systemet på plats från 2022) För ökad effektiv hushållsnära insamling, bättre samarbete mellan kommunala och producentansvarssystem, och för högre återvinning, ska införandet av nya samordnade krav på lägsta servicenivå för hushållens avfall, inklusive förpackningar, tidningar, grovavfall och farligt avfall, utredas. En utredning ska tillsättas om möjligheten att alla produkter ska ha ett produktpass med information om vad produkten innehåller, var den kommer från och hur den kan återvinnas eller tas om hand. (Utredningen tillsätts under 2021). Inför ett hyberavdrag liksom möjligheter att skattefritt upp till ett visst belopp hyra ut lösöre som till exempel bil, kläder, verktyg eller möbler (Från BP22).

Kommentar:

En viktig aspekt för att komma till rätta med klimatproblemen och begränsa den globala uppvärmningen handlar om innovation, teknisk utveckling samt spridning av ny klimatvänlig teknik. Likaså är det viktigt att åtgärder sätts in där de kan förväntas göra mest nytta. Dessa aspekter måste infogas i det svenska klimatarbetet. Se vidare i t.ex.:

Braunerhjelm, P. red., 2009, [Entreprenörskap och innovationer för hållbar utveckling](#), Swedish Economic Forum Report, Entreprenörskapsforum, Stockholm.

Braunerhjelm, P., 2016, [Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet](#), del 1, SOU (2016:72), Regeringskansliet.

Braunerhjelm, P., 2018, Kan experiment bidra till med lösningar på klimathotet? Konsekvenser för miljöpolitikens utformning, I: Andersson, M. och Eklund, J. E. (red.) (2018), [Navigera under osäkerhet – Entreprenörskap, innovationer och experimentell policy](#), Entreprenörskapsforum.

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 40:

Nyanlända ska snabbare in på arbetsmarknaden. En svensk nystart införs (Det som kan genomföras i BP20 genomförs i BP20. Övrigt utreds under 2019 med ambitionen att införas i BP21). Det är ett integrationsår med intensiv yrkessvenska, yrkesförberedande och yrkesinriktad svenska för invandrare (SFI) kombinerat med korta utbildningar och praktik inom samma yrkeskategori, intensiv praktik inom bristyrken med en anordningspeng till arbetsgivaren, obligatorisk samhällsorientering, ettåriga mentorskapsprogram med regelbundna träffar med en mentor med svensk yrkeserfarenhet samt ett kunskapscertifikat för de som nått de högt satta målen för yrkeskunskap och språk. Både kvinnor och män ska från samhällets sida mötas av samma förväntningar och ges rätt förutsättningar för att kunna försörja sig själva och stå på egna ben genom inträde på arbetsmarknaden. Det behövs ett tydligt jämställdhetsperspektiv i alla etableringsåtgärder. Samhällsintroduktion och undervisning i svenska blir obligatoriskt från dag ett i Sverige. Mer och förbättrad samhällsorientering – i 100 timmar – som börjar redan under asyltiden ska införas för samma grupp. SFI-undervisningen förbättras genom individuell prestationsplan och ökad nivåindelning. En SFI-peng baserad på uppnådda språkresultat utreds (Tillsätts 2020). Det måste gå snabbare för fler att lära sig svenska. Det behövs ett kvalitetslyft vad gäller SFI – både av kommunala och fristående aktörer. Antalet timmar som nyanlända läser SFI måste kunna ökas. Möjligheterna att lära sig yrkessvenska på jobbet samt att kombinera SFI och yrkesvux ska förstärkas. Kraven på deltagande och resultat måste öka och kopplas till ersättningar. Även föräldralediga måste få lära sig svenska. Inför språkplikt för den som söker asyl eller uppbär försörjningsstöd (Tilläggsdirektiv till utredningen Framtidens socialtjänst som levererar sitt betänkande i juni 2020. Proposition våren 2021).

Kommentar:

Den ekonomiska integrationen av utrikesfödda med låga kvalifikationsnivåer fungerar dåligt. En reformerad arbetsrätt och minskade trösklar in på arbetsmarknaden är därför nödvändig. Se punkter ovan om minskad beskattning av arbete samt reformerad arbetsrätt.

Se vidare:

Bornhäll, A. och Daunfeldt, S-O., (2018), [Det svensk anställningsskyddet – vilka sysselsättningseffekter ger undantagsreglerna?](#), Entreprenörskapsforum.

Eklund, J. E., (red.) (2016), [Immigration, ekonomisk integration och entreprenörskap](#), Swedish Economics Forum Report 2016, Entreprenörskapsforum.

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 44:

Reformera hyresmodellen. Fri hyressättning vid nybyggnation införs. Hyran inom dessa bestånd sätts efter en inledande period enligt en tariff grundad på jämförbara nybyggda objekt med en gradvis anpassning för att uppnå förutsägbarhet eller genom gängse förhandling. Fastighetsägaren väljer vilken av dessa metoder som tillämpas (Utredning 2019-2020. Ny lagstiftning på plats 1 juli 2021). Låt lägenheternas kvalitet och läge få ett större genomslag i hyressättningen. En kommission ska kartlägga den varierande tillämpningen av lägesfaktorn mellan olika orter och föreslå lämpliga åtgärder från statens sida i de fall (på de orterna) det konstateras att lägesfaktorn inte beaktas i tillräcklig mån. (Kommission tillsätts våren 2019. Slutsatser presenteras före 1 januari 2021). Förhandlingssystemet för befintliga hyresrätter reformeras för att fungera mer effektivt med, ett oberoende skiljedomsförfarande som vid tvist avgör vad som är en rimlig årlig höjning samt tidsgränser för förhandlingar som kombineras med ekonomiska sanktioner när dessa inte hålls (Ds våren 2020. I kraft från 2021). Ge hyresvärden och hyresgästen en större frihet att komma överens om hur till- och frånval ska prissättas (förslag finns i Tillvalsutredningen SOU 2008:94 respektive lagrådsremiss 27 juni 2014) (Proposition våren 2019). Höj straffen för försäljning av svartkontrakt och kriminalisera köpen (Utredning 2020-2021 Ny lagstiftning 1 juli 2022)

Kommentar:

Behovet av att reformera och avskaffa hyresregleringen är sedan länge väldokumenterat. Ineffektiviteter på bostadsmarknaden, till följd av bl.a. hyresregleringen, resulterar i försämrad matchning på arbetsmarknaden. Nuvarande system går inte att försvara vare sig på fördelningspolitiska grunder eller av effektivitetsskäl. Att avskaffa hyresregleringen för nybyggnation är positivt, men det är även nödvändigt att utreda hur hyresregleringen på lämpligt sätt fasas ut helt. Reformen bör således ej begränsas till nybyggnation.

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 46:

Genomför omfattande regelförenklingar för att förenkla och förkorta planprocessen och därmed göra byggandet snabbare och billigare.

Kommentar:

Regelförenklingar och förkortning av tidsutdräkten i plan- och byggprocessen är önskvärd. Vissa åtgärder torde vara möjliga att snabbt åtgärda, t.ex. genom att införa avgifter på överklaganden.

Se:

Andersson, Å. E. och Andersson, D. E. (2014), [Byggmarknadens regleringar – ett hinder för Sveriges ekonomiska utveckling](#), Entreprenörskapsforum.

(S), (MP), (C) och (L)-överenskommelse punkt 61:

Kvalitetskraven i all sjukvård och äldreomsorg förstärks. Konkurrensneutralitet ska råda mellan offentliga och fristående vårdgivare, såväl vad gäller ekonomiska villkor, en fungerande tillståndsgivning, som kvalitetskrav.

Kommentar:

Debatten om vinster i välfärden illustrerar behovet av att fokusera på kvalitetskrav och att detta är likalydande för såväl offentliga som privata utövare. Se punkt 9.

Se följande:

Eklund, J. E. (red.), (2015), [Vinster, välfärd och entreprenörskap](#), Swedish Economic Forum Report 2015, Entreprenörskapsforum.